

Vergaderjaar 1997–1998

25 822

Wijziging van de Algemene bijstandswet in verband met de verlening van bijstand aan zelfstandigen, die zich uit hoofde van hun bedrijf of beroep tijdelijk in het buitenland bevinden

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 13 februari 1998

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek van het wetsvoorstel, brengt als volgt verslag uit van haar bevindingen. Indien de regering de vragen en opmerkingen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging voldoende voorbereid.

1. Doelgroep en omvang

De leden van de fracties van PvdA, VVD en SP constateren dat het wetsvoorstel vooral is ingegeven door de problemen van binnenschippers die in de winter in het buitenland langdurig komen vast te zitten in het ijs. Zij worden ook als enigen in de memorie van toelichting genoemd. Kan de regering voorbeelden geven van andere groepen zelfstandigen voor wie de voorgestelde regeling soelaas kan bieden? Geldt deze regeling bij voorbeeld ook voor zelfstandigen die als vrachtwagenchauffeur bij blokkades in het buitenland vast komen te zitten, zo vragen de leden van de eerstgenoemde fractie zich af.

De leden van de PvdA-fractie vragen zich bovendien af of het geraamde aantal gevallen per jaar waarin een beroep gedaan zal worden op de regeling (ongeveer 10 per jaar) wel realistisch is.

De leden van de VVD-fractie vragen of er een overzicht is van de typen zelfstandigen die in het verleden (vóór de invoering van de nieuwe Algemene bijstandswet op 1 januari 1996) op een soortgelijke regeling een beroep deden. Kan een overzicht over de jaren 1990–1995 gegeven worden van aantallen, beroepsgroepen, tijdelijke omstandigheden en de duur van de bijstandsverlening in elk van die jaren?

2. Tijdelijke omstandigheden

De leden van de VVD-fractie hebben waardering voor de voorgestelde summiere uitbreiding van de Bijstandswet. Het doel, het zoveel mogelijk waarborgen scheppen om de bestaansvoorziening voor de zelfstandige in stand te houden op het moment dat deze zelfstandige door een tijdelijke omstandigheid met onoverkomelijke financiële moeilijkheden wordt geconfronteerd waardoor bedrijfsbeëindiging in het verschieft ligt, spreekt

¹ Samenstelling:

Leden: Wolters (CDA), voorzitter, Van Nieuwenhoven (PvdA), Doelman-Pel (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegthart (PvdA), ondervoorzitter, Scheltema-de Nie (D66), Van Middelkoop (GPV), Schimmel (D66), Rosenmöller (GroenLinks), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Van Hoof (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Adelmund (PvdA), Dankers (CDA), Giskes (D66), Marijnissen (SP), Essers (VVD), Van der Stoep (VVD), Van Dijke (RPF), Bakker (D66), Klein Molekamp (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD) en R. A. Meyer (Groep Nijpels).
Plv. leden: Terpstra (CDA), Oudkerk (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Mulder-van Dam (CDA), A. de Jong (PvdA), Visser-van Doorn (CDA), Fermina (D66), Van der Vlies (SGP), Rabbiae (GroenLinks), Van der Ploeg (PvdA), G. de Jong (CDA), Dijksma (PvdA), M. M. H. Kamp (VVD), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Oudkerk (PvdA), Apostolou (PvdA), Heeringa (CDA), Van Boxtel (D66), vacature CD, J. M. de Vries (VVD), B. M. de Vries (VVD), Leerkes (U55+), Van Vliet (D66), Hofstra (VVD), Hoogervorst (VVD) en Nijpels-Hezemans (Groep Nijpels).

deze leden aan. Wordt bij de verlening van de bijstand in deze situatie ook bezien of de financiële moeilijkheden ook zijn veroorzaakt door die tijdelijke omstandigheid?

3. Aanvragen

Bijstand kan in zijn algemeenheid niet met terugwerkende kracht worden verleend, zo merken de leden van de SP-fractie op. Hoe gaat de bijstands-aanvraag in zijn werk als het gaat om een binnenschipper die in het buitenland op zijn schip «vastzit»? Betreft het dan niet per definitie een aanvraag met terugwerkende kracht, namelijk zodra de schipper aan de wal komt? Of kan een aanvraag via de telefoon of andere moderne communicatiemiddelen worden gedaan?

Kan de regering vervolgens verduidelijken hoe een aanvraag wordt afgehandeld? Wordt er op voorhand een voorschot betaald? Of wordt tegen de betrokkene gezegd: wacht u eerst maar drie weken en kom dan maar terug (zie de toelichting bij artikel I)? Of moet meteen beoordeeld worden of betrokkene in behoeftige omstandigheden verkeert en hoe het staat met zijn vermogen? De leden van de SP-fractie betwijfelen of het wetsvoorstel wel de oplossing biedt voor het gerezen probleem. Immers, definitieve verlening van bijstand is eerst mogelijk nadat drie weken zijn verstreken en/of nadat er onderzoek is gedaan naar de specifieke omstandigheden van betrokkene. De ontstane noodsituatie kan dan al voorbij zijn.

4. Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel I, onderdeel A

De leden van de VVD-fractie vragen of onder de oude Bijstandswet ook de vorm van een renteloze geldlening was gekozen.

Artikel I, onderdeel B

De leden van de PvdA-fractie begrijpen uit de artikelsgewijze toelichting dat het in eerste instantie om een renteloze inkomensondersteuning gaat, die later omgezet kan worden in een bedrag om niet. Stel dat er bij een vrachtwagenblokkade sprake is van een bedorven lading, waardoor men bedrijfsmatig in financiële nood komt. Is de voorgestelde regeling dan van toepassing voor alle kosten, zolang men in het buitenland vastzit, of beperkt de regeling zich strikt tot de kosten van levensonderhoud?

In welke mate kunnen deze gebeurtenissen zich overigens als bedrijfsrisico's laten beoordelen? Mag niet verwacht worden dat die risico's verzekerd zijn? Dient in het geval van financiële nood op grond van zo'n gebeurtenis niet geoordeeld te worden dat er bij onverzekerd zijn sprake is van ongenoegzaam besef van verantwoordelijkheid? Geldt in zo'n geval dan ook een sanctie?

De leden van de SP-fractie willen tenslotte weten of de regering niet bevreesd is voor fraude. Deze vraag hangt natuurlijk samen met hun eerder gestelde vragen naar welke zelfstandigen er in wezen op deze regeling een beroep kunnen doen en naar de wijze waarop een aanvraag precies wordt afgewikkeld. In dit verband willen zij de regering vragen om het in het wetsvoorstel genoemde begrip «zeer dringende redenen van tijdelijke aard» nader toe te lichten. Kan zij daar voorbeelden van geven?

De voorzitter van de commissie,
Wolters

De griffier van de commissie,
Van Dijk